

*Granskning av
årsredovisning
2015*
Bollebygds kommun

Inger Andersson
Certifierad kommunal
revisor
Samuel Meytap
Auktoriserad revisor
Christopher Hansson
Revisor

April 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
2.3.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	6
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	6
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	7
3.1.1.3.	Driftredovisning	8
3.1.1.4.	Bokslutsprognoser och utfall	8
3.1.2.	Balanskrav	9
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	9
3.1.3.1.	Mål för verksamheten	9
3.1.3.2.	Finansiella mål	11
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	12
3.2.	Rättvisande räkenskaper	12
3.2.1.	Resultaträkning	12
3.2.2.	Balansräkning.....	13
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	13
3.2.4.	Sammanställd redovisning	13
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	14

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt **god redovisningssed** med undantag för redovisning av avsättningar för Bollebygdsskolan om 4 mnkr. Vår bedömning är att denna avvikelse inte är så stor att årsredovisningen behöver ändras innan den fastställs av fullmäktige.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på **en ekonomi i balans** (KL 8:5 a-b). Resultatet för 2015 blev 21,3 mnkr. Kommunen har inget tidigare negativt resultat att återställa.

Förvaltningsberättelsen saknar en samlad utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.

Resultatet är förenligt med de två **finansiella målen om god ekonomisk hushållning** som fullmäktige beslutat om. Målsättningen om 2 % överskott i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag uppnås såväl för det enskilda året 2015 som för planperioden bakåt i tid (2013–2015). För planperioden 2016–2018 är målet höjt till 4 %, vilket innebär att höga krav kommer ställas på de kommande åren för att klara målet.

Det finansiella målet om en långsiktig förbättrad soliditet uppnås såväl för det enskilda året 2015 som för planperioden bakåt (2013–2015). En avstämning framöver indikerar en sänkning av soliditeten.

Bollebygds kommun befinner sig i en mycket intensiv investeringsfas. För åren 2016–2018 uppgår planerade investeringar och exploateringar till drygt 250 mnkr, exklusive ombudgeteringar från 2015. Under nuvarande omständigheter ger detta ingen ökad soliditet, utan ställer höga krav på kommunens ekonomi.

Vi bedömer **måluppfyllelsen för verksamhetsmålen** som tämligen god. Sju av 14 verksamhetsmål anges som uppnådda och tre som delvis uppnådda. Vi vill dock lyfta fram att inom ”Bra vård, skola och omsorg” är måluppfyllelsen låg. Med ledning av vad som framkommer i årsredovisningen har vi ingen avvikande uppfattning gällande Kommunstyrelsens och nämndernas bedömning av måluppfyllelsen. Vi saknar dock en samlad bedömning från Kommunstyrelsens sida.

Bollebygds kommun avviker i några fall från god redovisningssed avseende värderingsfrågor och tilläggsupplysningar.

Vi vill framhålla följande avvikelser i samband med granskning av bokslutet.

- RKR 10.2 avseende redovisning av avsättningar. Avsättning för Bollebygds skolan om 4 mnkr är inte förenlig med god redovisningssed. Avvikelse finns även vad gäller tilläggsupplysningar och information i not till avsättningen.
- Fullständig information enligt RKR 8.2 sammanställd redovisning lämnas inte, exempelvis saknas noter. Vidare bör en sammanhållen förvaltningsberättelse utvecklas.
- RKR 11.4 avseende redovisning av materiella anläggningstillgångar. Materiella tillgångar som har uppförts i samband med exploatering redovisas inte som anläggningstillgång, utan kvarstår som omsättningstillgång i kommunens balansräkning. Samtliga inkomster och utgifter hänförliga till exploateringsverksamheten balanseras. Avräkning gentemot kommunens resultaträkning – inklusive värdering av balanserade poster – har inte skett. Netto redovisning sker av inkomster och utgifter för ett exploateringsområde, vilket inte är förenligt med god redovisningssed. RKR:s vägledning för redovisning av kommunal markexploatering följs inte heller.

Komponentmetoden gällande avskrivningar tillämpas från och med nyinvesteringar 2015. Det är oklart huruvida det kommer att ske en analys av historiska tillgångar att genomföras. Kommunens successiva övergång till komponentavskrivning strider inte mot RKR:s normgivning då den medger ett succesivt införande. Ovanstående innebär dock att det finns risk för osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.

- Immateriella tillgångar redovisas bland kommuners inventarier, vilket inte är förenligt med RKR 12.1.
- RKR:s rekommendation nummer 13.2 avseende redovisning av leasing och hyresavtal. Samlad bild av kommunens leasing- och hyresavtal saknas.
- RKR 20 redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder följs inte fullt ut.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inklusive drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten omfattas inte av denna granskning.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens kommunledningskontor. Granskningen har delvis utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2016-03-16 och fastställd årsredovisning oss tillhanda 2016-04-05. Kommunstyrelsen fastställde årsredovisningen 2016-04-04.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsekonom.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning

- God redovisningssed – rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att uppgifterna i årsredovisningen till övervägande del överensstämmer med kraven i KRL.

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Förvaltningsberättelsen saknar en samlad utvärdering av kommunens ekonomiska ställning (KRL 4:5).

Vi bedömer dock att den ekonomiska översikten ger en tämligen god bild av Bollebygd kommuns finansiella ställning och resultat. Olika nyckeltal och ekonomiska begrepp redovisas över en femårsperiod, vilket ger en bra bild av utvecklingen. Vi saknar dock kommentarer kring framtiden. Kommunen står inför en omfattande investeringsvolym, vilket får till följd att driftkostnaderna kommer att öka. I budget och plan 2016-2018 uppnås inte de finansiella målen.

Vi vill lyfta fram några väsentliga nyckeltal. Soliditeten, exklusive pensionsåtaganden intjänade före 1998 uppgår till 40,7 %. Det är en ökning med 0,4 % -enheter gentemot föregående bokslut. Inkluderas pensionsåtagande intjänade före 1998 (upptagna som ansvarsförbindelse) är soliditeten nere i 9,4 %. Det är dock en förbättring om 4,5 % -enheter sedan föregående bokslut, beroende på att ansvarsförbindelsen minskat med närmare 3 mnkr.

Nettokostnader har ökat med 1,1 %. Noterbart är att kommunen under 2015 erhållit återbetalning från AFA med 2,6 mnkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 4,9 %.

Händelser av väsentlig betydelse

I årsredovisningens introduktion finns ett avsnitt benämnt "Detta i hände Bollebygd 2015". Här presenteras kortfattat några väsentliga händelser som särskilt påverkat Bollebygds kommun under året.

Förväntad utveckling

Förvaltningsberättelsen saknar i princip beskrivning avseende förväntad utveckling för Bollebygds kommun.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Sjukfrånvaron har ökat med 0,8 % -enheter sedan föregående år och uppgår nu till 7,2 %. Långtidssjukfrånvaron har ökat marginellt och uppgår nu till

33,8 % gentemot 33,3 % 2014. I övrigt lämnar personalredovisningen ett antal olika uppgifter. Avsnittet har kompletterats med uppgift om inom vilka områden det kommer att finnas personalbehov framöver. Vi bedömer att personalredovisningen väl svarar upp mot kraven i KRL avseende information om väsentliga personalförhållanden.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen upplyses om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. I den ekonomiska översikten lämnas upplysningar och värdering avseende kommunens pensionsförpliktelser. Ytterligare upplysningar lämnas i not till balansräkningen. Beräkning av kostnader för det nya pensionsavtalet för förtroendevalda har inte gjorts, men kostnaden bedöms som oväsentlig för år 2015.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen saknar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2. Vi bedömer denna avvikelse som mindre väsentlig då endast en bostadsstiftelse finns.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Årsredovisningen innehåller ett sammanfattande välfärdsbokslut som är tänkt att ses som ett sätt att samla de målområden och indikatorer som nämnder/styrelser har beslutat om.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen innehåller uppgift om utfall, budget samt avvikelse på nämnds-nivå. Vidare presenteras en redovisning avseende utfall på olika projekt. Kommentarer i direkt anslutning till investeringsredovisningen saknas. I verksamhetsberättelserna finns redovisning kompletterad med budget och avvikelse.

Kommunens investeringsredovisning avviker från kraven i förarbetena till KRL (4 kap § 2) då det gäller total kalkyl för fleråriga projekt samt en prognos avseende färdigställande. Vi rekommenderar att investeringsredovisningen kompletteras med dessa uppgifter.

Det budgeterade utrymmet för investeringar år 2015 uppgick till 72,7 mnkr. Utfallet uppgår till 29,2 mnkr, det vill säga en utnyttjandegrad om 40 %. I delårsrapporten angavs ett utnyttjande om 63,2 mnkr. Orsak till den låga utnyttjandegraden samt den betydande avvikelsen gentemot delårsprognosen framgår inte. Den kommentar som ges är att budgeten flera gånger varit föremål för revidering i fullmäktige för att stämma med aktuell takt i projekten. Någon analys om orsak anges inte, vilket vi

starkt ifrågasätter. Noteras skall att exploateringsverksamheten svarar för nettoinkomster om 5,6 mnkr. Exkluderas dessa är nyttjandegraden närmare 48 %.

Bollebygds kommun befinner sig i en mycket intensiv investeringsfas. För åren 2016 - 2018 uppgår planerade investeringar och exploateringar till drygt 250 mnkr, exklusive ombudgeteringar från 2015. Vi vill i detta sammanhang påtala vikten av en realistisk investeringsbudget. Osäkerhet i investeringsbudgeten får till följd att även driftbudgeten blir osäker. För verksamheten innebär det bland annat att kapitalkostnaderna inte ökar i den omfattning som budgeteras, samt att övriga driftkostnader till följd av investeringen är ytterst osäkra att budgetera. Samhällsbyggnadsnämnden redovisar – i enbart kapitalkostnader – närmare 2,8 mnkr och Kommunstyrelsen 1,3 mnkr i överskott till följd av eftersläpning i investeringsverksamheten.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

I direkt anslutning till driftredovisningen saknas kommentar – endast kommenterat förändringar i budgetram. Relevanta kommentarer återfinns till viss del i nämndernas verksamhetsberättelser.

3.1.1.4. Bokslutsprognoser och utfall

Bollebygds kommun har redovisat bokslutsprognoser baserade på april respektive augusti (delårsrapport) månads redovisning.

Bedömning och iakttagelser

I tabellen nedan visas nämndernas budget, utfall, avvikelse samt avlämnad prognos och avvikelse vid de två tidigare prognostillfällena. Det skall uppmärksammas att det gjorts budgetjusteringar mellan de olika perioderna.

Nämnd (belopp i mnkr)	Reviderad budget	Bokslut	Avvikelse bokslut	Avvikelse april	Avvikelse aug
Kommunfullmäktige*	2,9	2,9	0,0	0,3	0,0
Kommunstyrelsen	51,2	48,2	3,0	0,5	1,5
Bildnings- o omsorgsnämnd**	331,7	332,9	-1,2	-3,5	-2,6
Samhällsbyggnadsnämnd	28,3	23,5	4,8	0,0	0,8
Summan nämnderna	414,1	407,5	6,6	-2,7	-0,3

* inkl valnämnd, överförmyndare och revision

** i samband med bokslutet gjordes en justering om 0,3 mnkr till följd av färre prestationer

Efter april månad prognostiserades ett samlat underskott för nämnderna om netto 2,7 mnkr. Den nybildade Bildnings- och omsorgsnämnden angav prognos om minus 3,5 mnkr. Underskottet uppgavs huvudsakligen vara från äldreomsorgen.

I aprilrapporten kunde utläsas att Bildnings- och omsorgsnämnden redan i februari prognostiserade ett negativt resultat och därför enligt kommunens styrprinciper ska

redovisa och besluta om en åtgärdsplan för att få en budget i balans. I delårsrapporten angavs kortfattat vilka åtgärder nämnden påbörjat. Det befarade underskottet uppgick då till 2,6 mnkr. Vi ser positivt på att en åtgärdsplan togs fram på ett tidigt stadium. I bokslutet har underskottet minskat till 1,2 mnkr.

I delårsrapporten angavs att Kommunstyrelsens budgetöverskott om 1,5 mnkr är till övervägande del beredde på vakanta tjänster samt minskade kapitalkostnader till följd av eftersläpning i investeringsverksamheten. I bokslutet uppgår överskottet till 3 mnkr. De största enskilda posterna utgörs av lägre kapitalkostnader, 1,3 mnkr, samt på lägre kostnader för skolskjutsar, 2,3 mnkr. Orsak till att skolskjutskostnaderna endast uppgår till 76 % av budget framgår inte.

Samhällsbyggnadsnämnden angav så sent som i augustiprognosen ett resultat om plus 0,8 mnkr. Fyra månader senare är budgetöverskottet 4,8 mnkr. Som nämnts ovan utgör kapitalkostnader en positiv budgetavvikelse om 2,8 mnkr. Renhållnings- och VA-avgifter har gett sammanlagt 1,3 mnkr i ökade intäkter.

Vi har inte gjort någon närmare analys, utan endast gjort en övergripande granskning, men uppfattar att prognos- och uppföljningsarbetet behöver förbättras.

3.1.2. *Balanskrav*

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts. Avstämning av årets resultat har skett i enlighet med bestämmelserna i KRL kapitel 4:3 a. Årets resultat uppgår till 21,3 mnkr och inga realisationsvinster ska exkluderas. Det finns inget negativt resultat från tidigare år att återställa. Bollebygds kommun har inte fattat beslut om inrättande av resultatutjämningsreserv.

3.1.3. *God ekonomisk hushållning*

Enligt Kommunallagen skall kommuner besluta om mål för god ekonomisk hushållning såväl ur ett finansiellt perspektiv som ur ett verksamhetsperspektiv. Kommunfullmäktige har med utgångspunkt i vision Bollebygd 2025 fastställt mål.

I mål och budget 2015-2017 har kommunfullmäktige beslutat om övergripande mål för respektive styrelse/nämnds verksamhet. Målen – som är av betydelse för god ekonomisk hushållning – följs upp i delårsrapport och årsredovisning. För att begränsa antalet nämndsmål kompletteras dessa med ett antal nyckeltal.

3.1.3.1. Mål för verksamheten

Bedömning och iakttagelser

I avsnittet "Kommunens verksamheter" anges de olika målen för respektive styrelse/nämnd samt huruvida de bedöms som "uppnått", "delvis uppnått" och "inte uppnått". Målen är kommenterade.

Nedanstående tabell är hämtade från kommunens delårsrapport 2015 och visar vad som då som prognostiserades i måluppfyllelsehänseende. Vi har kompletterat med vad som – i årsredovisningen – angivits under respektive verksamhet.

KS /Nämnd	Mål	Uppnått	Delvis uppnått	Inte uppnått
	Bra vård, skola och omsorg			
KS	Kommunens sjukfrånvaro ska minska med minst 0,1 procentenheter utifrån 2014 års utfall			Delår/ÅR
BON	Alla elever ska vara behöriga till gymnasieskolan	Delår	ÅR	
BON	Andelen brukare i hemtjänsten som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten ska öka med 10 procentenheter utifrån 2014 års utfall		Delår	ÅR
BON	Andelen brukare inom särskilt boende som är mycket eller ganska nöjda med aktiviteterna som erbjuds på särskilt boende ska vara minst 80 procent utifrån 2014 års utfall		Delår	ÅR
BON	Antalet barnbokslån per barn i åldern 0-14 år ska öka med 5 procent utifrån 2014 års utfall		ÅR	Delår
	Hållbar utveckling och härlig livsmiljö			
KS	Antal körda mil i tjänsten med bil (tjänstebil eller egen) per helårsanställd ska minska med 5 procent utifrån 2014 års utfall	Delår/ÅR		
KS	Kommunen ska senast 2018 vara bland de 50 kommuner som rankas högst i Svenskt näringslivs räkning av lokalt företagsklimat. I ranking 2015 ska kommunen ha klättrat minst 50 placeringar jämfört med ranking 2014.		Delår/ÅR	
BON	Antal deltagartillfällen i föreningsverksamhet (4-20 år) ska öka med minst 5 procent utifrån 2014 års utfall	Delår/ÅR		
SBN	Enskilda avlopp ska besökas och granskas enligt vad som anges i tillsynsplanen för 2015			Delår/ÅR
	Tillgänglighet och goda kommunikationer			
KS	Antalet resor med kollektivtrafiken ska inom nuvarande utbud öka med minst 3 procent.	Delår/ÅR		
SBN	År 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag i Bollebygd ha tillgång till bredband med minst 100Mbit/s.	Delår/ÅR		
	Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning			
KS	Det ekonomiska resultatet ska över tid motsvara 2 procent av intäkterna för skatter och generella statsbidrag.	Delår/ÅR		
KS	Kommunens soliditet ska långsiktigt förbättras.	ÅR		Delår
BON	Andel som haft långvarigt försörjningsstöd (10-12 mån) ska minska med minst 5 procentenheter jämfört med 2014.	Delår/ÅR		
BON	Dagskostnaden inom daglig verksamhet LSS ska minska med minst 5 procent jämfört med 2014.	Delår/ÅR		
SBN	Energiförbrukningen i kommunens samlade fastighetsbestånd ska minska med minst 2 procentenheter per år under perioden 2009-2020. Det innebär att energi-förbrukningen 2015 ska vara 12 procent längre än 2009.	Delår/ÅR		

Som framgår ovan är antalet uppnådda, delvis uppnådda och ej uppnådda samma som i delårsrapporten. Det varierar dock något vilka som anses som vad. Då vi gör en avstämning enbart avseende verksamhetsmålen så visar detta en måluppfyllelsegrad om 50 %. Sju av 14 mål anses uppnådda, tre som delvis (21 % och fyra (29 %) som ej uppnådda. Det skall poängteras att inom ”Bra vård, skola och omsorg” är måluppfyllelsen låg. Inget mål anses uppnått, utan två delvis och tre ej uppnådda.

Med ledning av vad som framkommer i årsredovisningen har vi ingen avvikande uppfattning gällande Kommunstyrelsens och nämndernas bedömning av måluppfyllelsen. Vi saknar dock Kommunstyrelsens samlade bedömning.

3.1.3.2. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts av fullmäktige i mål och budget 2015-2017:

Finansiella mål, fastställda av fullmäktige i mål och budget 2015-2017	Utfall i årsredovisning 2015	Måluppfyllelse Kommunstyrelsens bedömning
Det ekonomiska resultatet ska över tid motsvara 2 % av intäkterna från skatter och generella statsbidrag.	Skatter och utjämningsbidrag uppgår till 430,9 mnkr. 2 % kräver ett resultat om 8,6 mnkr. Årets resultat uppgår till 21,3 mnkr, d.v.s. närmare 5 %.	Målet uppfylls för det enskilda året 2015.
Kommunens soliditet skall långsiktigt förbättras.	Vid utgången av 2015 uppgick soliditeten till 40,7 %, vilket är en förbättring om 0,3 %-enheter sedan föregående år.	Målet uppnås för det enskilda året 2015.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i Kommunstyrelsens bedömning att båda finansiella målen uppnås 2015. Det framgår varken i budgetdokument eller årsredovisning vad begreppen ”över tid” och ”långsiktigt” innebär. Vi har valt att göra en avstämning för planperioden 2013 - 2015 respektive 2015–2017. Vid planperiodens början januari 2013 uppgick soliditeten till 38,6 % och december 2015 till 40,7, varför målet anses som uppnått. Även resultatmålet om 2 % uppnås bakåt i tid. Blickar vi framåt anges i mål och budget 2016-2018 en soliditet om 36 % 2017, varför målet ej indikerar att uppnås. Från och med budget 2016 höjs resultatmålet till 4 % och kräver då ett resultat i storleksordningen strax under 20 mnkr, vilket det endast är budgeterat för 2016, men inte kommande år i planperioden.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Förutom kommentarer avseende de övergripande målen finns under respektive nämnd ett antal egna mål som redovisas på samma sätt som fullmäktigemålen. För att begränsa antalet nämndsmål finns, i mål och budget 2015 – 2017, ett antal nyckeltal. Redovisning av dessa saknas i årsredovisningen.

Nyckeltalen redovisas i delårsrapport och vi bedömer att de har ett stort värde även i årsredovisningen. Vi rekommenderar att nyckeltalen redovisas i kommande årsredovisning. Detta i syfte att fullmäktige ska en mer fullödig återrapportering avseende uppdrag som lämnats.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed, med undantag för redovisad avsättning om 4 mnkr benämnd Bollebygds skolan. Denna avsättning är inte förenlig med den kommunala redovisningslagen eller gällande rekommendationer och saknar således stöd i god redovisningssed. Vi rekommenderar att posten intäktsförs.

Nedan följer några iakttagelser kring bokslut 2015.

- Budgeterat resultat uppgick till 12,9 mnkr och utfallet blev 21,3 mnkr, det vill säga ett överskott om 8,4 mnkr.
- Under året har kommunen erhållit 2,6 mnkr i återbetalning av AFA-medel. Beloppet är korrekt redovisat som en jämförelsestörande post.
- Nämnderna redovisar överskott gentemot budget med 6,6 mnkr.
- Finansnetto visar på 3,1 mnkr plus gentemot budget.
- Bland finansiella kostnader ingår en budgeterad avsättning till Bollebygds skolan (se ovan).
- Skatteintäkter och generella statsbidrag visar på ett budgetunderskott om 4,3 mnkr.
- Skatter och fastighetsavgift har beräknats enligt gällande prognos per december från Sveriges kommuner och landsting.

- Under året har kommunen erhållit närmare 0,7 mnkr i bidrag för kompensation för höjda sociala avgifter för unga. Bidraget är korrekt bokfört som ett generellt bidrag.
- I december månad erhöll kommunen drygt 1,4 mnkr i extra statsbidrag för flyktingmottagande. Bidraget har huvudsakligen periodiserats till år 2016, vilket är i enlighet med gällande rekommendationer. 0,1 mnkr har resultatförts på 2015.
- En periodiseringskontroll visar på några felaktigheter, men inget belopp av väsentlig betydelse.

3.2.2. *Balansräkning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital. En avvikelse är dock den post som beskrivits ovan avseende avsättning 4 mnkr Bollebygdskolan.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar till viss del tillräckligt med noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

- I balansräkningen finns en avsättning – benämnd Bollebygdskolan – om 4 mnkr. 2 mnkr avsatta 2014 respektive 2015. Avsättningarna är inte förenliga med kommunal redovisningslag och gällande rekommendationer.
- Komponentmetoden gällande avskrivningar tillämpas från och med nyinvesteringar 2015. Under 2016 kommer eventuellt en analys av historiska tillgångar att genomföras. Kommunens succesiva övergång till komponentavskrivning strider inte mot RKR´s normgivning då den medger ett succesivt införande. Ovanstående innebär dock att det finns risk för osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.
- Kommunens exploateringsverksamhet är tämligen omfattande och det är angeläget att kommunen utvecklar bra rutiner för att följa upp verksamheten och eftersträva en redovisning i enlighet med RKR:s vägledning. I balansräkningen är exploateringsverksamheten värderad till närmare 33 mnkr.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Det skall uppmärksammas att avsättning till Bollebygdsskolan om 2 mnkr även påverkar kassaflödesanalysen.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens

ekonomiska ställning och åtaganden. Konsolideringen av underliggande enheter har beskrivits på ett korrekt sätt. Olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter och dess resultateffekter har inte beskrivits. Notförteckning till de finansiella rapporterna saknas. Sammanhållen förvaltningsberättelse i enlighet med RKR 8.2 upprättas inte.

Vid granskning av den sammanställda redovisningen har vi även noterat:

- att eliminering har skett felaktigt av intäkter hänförligt till moms på lokalhyra från Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder. Kommunen har rättat felet för 2015, men det finns en stor sannolikhet att det även har hanterats fel tidigare år, vilket har påverkat koncernens egna kapital negativt. Vår rekommendation är att kommunen gör en utredning under 2016 om huruvida det finns fel i tidigare års räkenskaper och gör eventuella rättelser.
- att kommunen felaktigt eliminerar moms på kostnader hänförligt till försäljning av VA och renhållning till bostadsstiftelsen. Då bostadsstiftelsen är delvis momspliktig drar stiftelsen av för del av momsen, vilket innebär att kommunen eliminerar för mycket kostnader i den sammanställda redovisningen. Detta har med stor sannolikhet även hanterats felaktigt tidigare år, vilket har påverkat koncernens egna kapital positivt. Vår rekommendation är därför att kommunen gör en utredning under 2016 om huruvida det finns fel i tidigare års räkenskaper och göra eventuella rättelser.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Under rubriken "Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar" anger Bollebygds kommun tillämpade redovisningsprinciper samt i vad mån avvikelser gentemot RKR's rekommendationer görs.

Vi bedömer att Bollebygds kommun i några fall avviker från god redovisningssed. I de fall avvikelse anges skall orsak och – om möjligt – även eventuell resultatpåverkan anges. Dessa uppgifter saknas,

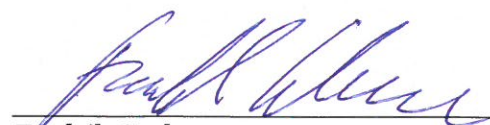
Följande rekommendationer har kommunen inte följt fullt ut:

RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Tillämpas inte fullt ut	Sammanhållen förvaltningsberättelse inkluderande den kommunala bostadsstiftelsen upprättas inte, redovisningsprinciper ej anpassade m m.
RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser	Efterlevs inte	Fullständig information för avsättning om 4 mnkr i balansräkningen lämnas inte. Avsättningen är mot gällande lagstiftning och rekommendationer Tilläggsupplysningar avseende

		pensioner ej fullt ut.
RKR 11.4 Redovisning av materiella anläggningstillgångar	Tillämpas inte fullt ut	Komponentmetoden gällande avskrivningar tillämpas från och med nyinvesteringar 2015. Under 2016 kommer en analys av historiska tillgångar att genomföras. Kommunens succesiva övergång till komponentavskrivning strider inte mot RKR´s normgivning då den medger ett succesivt införande. Ovanstående innebär dock att det finns risk för osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar. Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt ”Redovisningsprinciper”. Tillgångar hänförliga till exploateringsverksamheten redovisas inte på korrekt sätt i balansräkningen.
RKR 12.1 Avseende immateriella anläggningstillgångar.	Efterlevs inte	Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt ”Redovisningsprinciper”.
RKR 13.1 Avseende redovisning av leasing och hyresavtal.	Efterlevs inte	Avvikelsen redovisas öppet i årsredovisningens avsnitt ”Redovisningsprinciper”.
RKR 18 Redovisning av intäkter från avgifter, bidrag och försäljning	Tillämpas inte fullt ut	Framgår inte hur intäkter redovisas löpande under året.
RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och skulder	Efterlevs inte	Uppgift saknas exempelvis om genomsnittlig ränta och förfallotid.
RKR:s vägledning för redovisning av kommunal markexploatering	Efterlevs inte	Alla inkomster och utgifter balanseras i avvaktan på slutredovisning av exploateringsområdet vilket inte är förenligt med RKR 11.4 samt RKR 18.

2016-04-08

Inger Andersson
Projektledare

Fredrik Carlsson
Uppdragsledare

